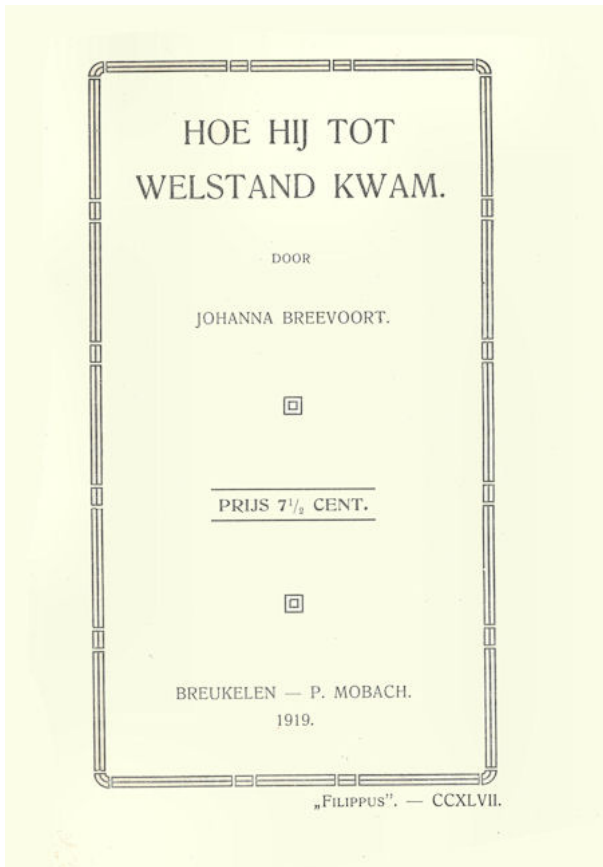

Zondagsschoolboekje

Titel: Hoe hij tot welstand kwam

Auteur: Johanna Breevoort

Illustrator:

Uitgever: P. Mobach, Breukelen

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1919

Hoe hij tot Welstand kwam.

„Met God en met eere heb ik het zoover gebracht, jongens.” Dat zei de oude heer Goedhart vaak, als hij in het schemerurtje, omringd door zijn kinderen en kleinkinderen, bij den huiselijken haard zat. „Van heelemaal beneden ben ik boven op den berg van welstand geklauterd, kinderen, en wat ik heb, is eerlijk verdiend hoor, met God en met eere.”

„Toe, grootvader, vertel u nog eens, hoe u de zaken begonnen bent.” Die vraag behoefde slechts éénmaal gedaan te worden om grootvader „op zijn praai-toeltje” te zetten.

O ja, zeker, hij zou 't wel vertellen. Eerst even een versche Gouwenaar gestopt. „Want sigaren, zie je, allemaal weelde. Ik gun ze de jongelui wel, maar ik hou het bij mijn vaderlandsche pijp.” En dan vertelde hij er op los.

* *

„Ik was een stevige timmerman, toen ik met je grootmoeder trouwde. We waren allebei net twintig jaar. Geld hadden we geen van beiden, alleen een paar ijerige handen en den lust om flink te werken. Mijn ouders vonden wel, dat we er een beetje vroeg bij waren, maar enfin, we waren gezond, en moesten dan ook zelf maar zien, hoe ons door de wereld te slaan.

In het eerst ging het best; ik had overvloedig werk en ons gezin werd ruim met kinderen gezegend; we waren overgelukkig in ons kamertje. We woonden in de „Nieuwe huissjes” aan den Westzeedijk, je weet wel; die zijn nu afgebroken en werden oué krotten genoemd, maar ik verzeker je, dat wij er rijk in waren.

4

Jonge, jonge, wat zou de gezondheidscommissie van nu geprotesteerd hebben, als ze ons kamertje zag.

Wij sliepen in de bedstee; twee in de kribben in de bedstede, en de hangkast had ik als slaapplaats voor de oudsten ingericht, door eenvoudig het schot, dat deze kast van de etenskast scheidde, weg te zagen. Nu lagen jullie met je voetjes netjes beneden de kopjes en de potjes en de pannetjes, en ik verzeker je, de koffie en het eten smaakten er niets minder door.

Nu bouwten men op deze plek een kerk; jongens, ik verzeker je, mijn kamertje is ook vaak een kerk geweest, waarin Gods lof weerklonk. Eens zelfs, toen de Heere je grootmoeder in de volle ruimte gezet had, sloeg ze voor, om met allen die er waren op den zolder te gaan zitten. Dan stegen de lofliederen nog eerder naar boven. Ik wou 't niet hebben, en zei, dat God ons in de kamer ook wel hoorde.

Maar zoover waren wij in de eerste huwelijksjaren nog niet. We leefden braaf, gingen wel eens naar de kerk, lieten onze kinderen fatsoenlijk doopen; ik werkte stug in mijn werkplaats en mijn vrouw verzorgde voorbeeldig haar gezin. „Ik zou niet weten waarom ik bekeerd moest worden,” zei ik vaak tot mijn buurvrouw, een eenzame weduwe, die wel eens met ons over het „goeie” praten kwam.

„Je moet wedergeboren worden,” antwoordde ze dan, doch ik begreep er niemendal van. We gingen 's Zondags lekker naar het Park, dronken netjes een glas bier (drank raakte ik nooit aan) of bleven rustig in huis en speelden wat kaart of domino.

't Ging alles best, toen ons onverwacht een groote ramp trof. Ik raakte mijn werk kwijt. Ik niet alleen, maar heele massa's werklieden. Er kwam een wonderlijke slapte in de bouwbedrijven en mijn ouders leden er ook erg onder, konden mij niet helpen. Ik liep alle karweien, alle winkels af; tevergeefs. Ik liep naar Schiedam, naar Delft, zelfs naar Den Haag. 'k Liet overal mijn gesperde knuisten en goed getuig-schrift zien; er wás geen werk. O, die ellende van niets te doen te hebben! Waar moest ik, kernge-

5

zonde kerel, heen met mijn werkkraacht? Ik werd norsch en ontevreden, zocht sjouwerswerk of iets anders.

„'t Is of er een vloek op mijn handen ligt,” morde ik en dan ging ik boos en ongeduldig aantafel zitten, of keek rijdig het al kaler wordend vertrek rond. Want geld hadden we niet en we moesten toch eten. De hinnenkast was al verkocht evenals de Friesche klok en mijn eigengemaakte stoven.

„Je moest eens naar de kerk gaan,” maande de oude weduwe achter ons. „Juist als het nijpt, moet je God zoeken.”

Ik vloog op als buskruit. 'k Had niets geen reden om God te zoeken, die me mijn werk afgenomen had en ons liet weg-vegeteeren van kommer en honger. Moest je m'n vrouw zien, die arme ziel, ze zag grijs van gebrek.

Maar toen wij met ons allen de pan soep leeg gegeten hadden, die de goede ziel ons nog van haar armoedje gebracht had, werden mijn gevoelens toch wel zachter.

„Buurvrouw, als je vanavond op onze vijf kleuters passen wou, dan willen we wel gaan,” zei ik heel wat vriendelijker, en 't werd een gewoonte dien winter, dat wij de Bijbelbezing bezochten, terwijl zij haar eigen Bijbel in ons kamertje las.

„Heb je geen Bijbel?” vroeg ze ons eens.

„Welnee, heelemaal niet noodig. 'k Heb wel wat anders te doen dan bijbellezen,” antwoordde ik nu.

„Vandaag anders al vast niet,” zei ze en verliet snel ons vertrek, een uitbarsting vreezend, want ik was woedend dien dag.

* *

Daar liep ik nu, een jonge, gezonde kerel, met kraacht in mijn knuisten en had niets te doen, Mijn vrouw, bleek en atgetobd, pruste aan een jurk voor het oudste meisje; mijn kinderen kropen half verkleumd over den vloer.

„Kijk eens, heb ik dat niet aardig vermaakt voor

Trui, die oude versleten jurk van mij?" vroeg mijn vrouw, moete doende om opgewekt te schijnen.

"Ik bromde tusschen mijn tanden en keek niet op. „Lorren en beenen! Wie heeft er ouwe rommel te koop? Lorren en beenen!" klonk de stem van een opkoper.

"k Stond baloorig op en liep naar den zolder. „Lorren en beenen!" galmde de stem dichtbij. „Lorren en beenen!" k Keek eens rond of er iets te verkoopen viel. In ons hok niets, niemendal; wel bij de buurvrouw, rommel genoeg.

"Lorren en beenen!" riep de man als om te tarten. "k Hield het niet uit en slenterde de straat op. We hadden vannomorgen in den Bijbel gelezen — want de goede buur had ons al reeds tot dagelijksche Bijbel-lezing gebracht — dat de Heere de jonge raven hoort, als zij roepen, en mijn vrouw had vertrouwend gezegd: „Hij zal ook ons te hulpe komen."

En 't begon leelijk te spannen: vandaag gingen de laatste centen er aan, die de linnenkast had opgebracht. „Lorren en beenen!" galmde de koopman opnieuw. Ik keek hem na, een poos diep in gedachten.

Wat wijs! 't Geen hij deed, kon ik óók doen. k M o e s t iets te doen hebben. k Stapte de West-zeedijk af en ging een wagentje huren, al had ik geen cent om het te betalen. Maar zaken doen, moest ik.

k Stormde naar boven, waar mijn vrouw juist de nieuwgemaakte jurk bekeek. „Geef mij dat ding! snauwde ik. k Pakte al vast een stoel op. Mijn vrouw keek me aan of ik dwaas was en hield haar schat, die eigengemaakte jurk, met zooveel zorg gepruist, krampachtig vast. Maar de buurvrouw, die 't wagentje gezien had, begreep me al ras.

„Pak maar aan, buurman, werken en bidden. God zegent de vlijtige hand. Kom mee naar den zolder; ik help je wel wat aan rommel; een leege wagen staat niet."

In een kwartier was mijn wagentje opgeladen. Wat oud touw, een koffer, een lappendeken, en als sieraad, Truitjes nieuwe jurk en een jongensjas uit een ding van mij gemaakt; dan nog een broekje van kleine Wim.

„Twee kwartjes!" zei ik brutaal.

Ze vroeg, of ik gek was en wou de heele boel meenemen; ik kwam op 75 cent en eindelijk op een gulden. Daar kreeg ik alles voor, hoewel het wijf schoold en raasde. Maar ze wou 't kwijt en ik toog welgemoed verder en deed op mijn manier dien morgen goete zaken.

k Kon mijn wagenhuur betalen en had de oude gekochte kleeren vrij. Mijn vrouws oogen glommen letterlijk van plezier, toen zij de japon en de jas en de broeken zag, die ik meebracht. Ze kon zelf zoo handig naaien, van oud nieuw — ondanks onze armoe was er geen stuk kleeren kapot in huis.

't Ging op een knippen en naaien; onze buurvrouw hielp ijverig mede en zorgde voor de kleine kinderen. Den volgenden dag toog ik er weer op uit, en mijn waar vond afrek. Ik kocht en verkocht.

Iederen avond kwam ik in deze week thuis met iets goeds, dat vermaakt kon worden.

't Gerucht van mijn handel en van onzen naaiwinkel liep al spoedig de buurt rond. Buurvrouwen kwamen al eens kijken, of er niets voor een van hun kleinen te koop was, en mijn vrouw, even pienter als ik, stelde te koop, waarin men zin had, al was het een vaas van den schoorsteen, een schilderijtje van den muur. Ik heb den kolenpot naast mijn jaagkachel wel verkocht, en mijn vrouw de stoof onder haar voeten.

* *

Aan 't eind van den winter kwam er een beneden-huis te huur, en ik stelde voor, dat er bij te nemen, dan had ik meteen een werkplaats voor mijn getimmer. Want brak en vermaakte mijn vrouw de opgekochte kleeren tot bruikbaar kindergoed, ik sloeg een oude latafel uit elkaar en maakte er bankjes of stoven van, repareerde oude stoelen en gebrekkige tafels en verfdie die wat op.

Toen de zomer aankwam, zaten wij voor onzen doen al in een aardig zaakje.

„Wat je met eere doet, is nooit schande, al schep

Valsche schaamte belette mij nog aan den West-zeedijk mijn „Lorren en beenen, wie heeft er ouden rommel?" uit te bazuinen, maar eenmaal in de Baan ging het er met volle kracht op los.

Ik had een mooie tenor en kreeg waarlijk schik in het geval. Een kerel als een boom met zoo'n lam-lendig wagentje vol lorren.

Maar mijn mooie stem trok de aandacht der babbelende vrouwen op den hoek van een gang.

Ze liepen op mijn wagen aan.

„Kaik 's, wat 'n mooi jurkie, net goed voor main maid," zei er een, een steenenklooster, en hield het jurkje met beide handen in de hoogte. „Wat vraag ie d'r voor?"

„Twee kwartjes!" eischte ik zonder bedenken.

„Laat na je kaiken," verachtte het wijf en gooide 't ding neer.

Een schuchter vrouwtje nam 't op: „Kan 't geen acht stuivers, baas?" vroeg ze. „We benne ook maar stakkers onder mekaar."

„Top!" riep ik, en Truitjes jurk was verkocht. 't Duurde niet lang, of 't blouseje en de gonjezakken waren ook weg. Ik had bijna een gulden op zak, en blij met mijn rijkdom schreeuwde ik uit alle macht: „Wie heeft er wat op te ruimen, ouwe rommel, lorren en beenen?"

Daar kwam een haveloos wijf met een arm vol kleeren aanzuilen.

„Afwal van den rijkdom," zei het eerste wijf verachtelijk, terwijl zij haar vuile, gore handen warme boven den test met „een cent vuur," zooveen gehaald. „Wij kenne steene sjouwe, en verdiene een schijntje, hullie vrage maar en ze krije alles."

„Mensch, wat gaat 't je an?" bedaarde de koopster van Truitjes jurk. „Ieder mensch mot maar wete wat ie doet."

Intusschen onderhandelde ik met den „afwal van rijkdom". Menschen, menschen, als mijn vrouw die mooie bullen zag. Daar viel wat anders uit te maken, dan uit mijn versleten jas en haar oude jurk, doodop afgedragen! „Hoeveel geef je er voor?"

je de goot," zei ik tot een kameraad, die me uitlachte om mijn „lorren en beenen" roepen. „Liever werken, dat je nagels blauw zijn, dan bedelen en vragen."

Mijn vrouw en ik kregen beiden schik in onze nering, en ons oude buurvrouwje, die in haar jonge jaren een flinke naaister was geweest, hielp ons als een moeder. Maar was er nu aardisch brood genoeg in huis, zij vergat het brood des levens niet. Zij was het middel in Gods Hand, om ons op den weg ten leven te brengen. Al spoedig voelden mijn vrouw en ik, dat wij bij brood alleen niet leven konden en kregen we behoefte aan den Heiligen Geest. Daar is één gebed, dat God altoos hoort, hoeveel onverhoorde gebeden er ook worden opgezonden, zei ze vaak, en dat is het gebed om een nieuw hart; dat verhoort God altijd.

Zoo, werkend en biddend, ging ons zaakje voorspoedig vooruit. Al spoedig moesten wij een naaister nemen, die dag aan dag het goed vermaakte, en toen de naaimachine wat goedkooper werd, jonge, wat keek men in de buurt naar dat gesnor in mijn huiskamer, en kocht men het met onze machine genaaide goedje gretig af.

't Werd een flinke zaak in gemaakte kleeren. Ik scharrelde nu overal, kocht voordeelig hier en daar nieuwe lappen. Na een jaar of drie veroorloofde ik me zelfs de weelde van een kleermakersknecht voor het jongensgoed te huren. Ik zelf timmerde er lustig op los: stoven, tafels, trapleeren enz. Het „lorren en beenen" roepen gaf ik er na het tweede jaar reeds aan; de menschen in de buurt kwamen wel naar me toe; ze wisten allen, dat ik alles opkocht, zoo raar kon je 't niet verzinzen.

* *

Toen Karel, m'n oudste jongen, van school kwam, wou hij bij mij aan het timmeren blijven. Ik vond dat natuurlijk best. Trui hielp moeder in het huishouden, en Betje werd, ouder geworden, het hoofd van de naai-kamer. Zij trouwde met een kleermaker, wiens ideaal het was de tweedehands kleerenhandel in een magazijn

van nieuwe kleederen om te zetten, en 'k liet die twee begaan in hun ijver, al hield ik, om met vader Cats te spreken, „de pan bij de steel.”

Mijn kinderen werden grooter en drongen op verhuizen aan. 'k Woonde allang niet meer in het kleine huisje aan den Westzeedijk, maar had me al grooter geïnstalleerd op de Leuvehaven. Maar de jongens hadden eenmaal uitbreiding en splitsing der verschillende „onderdeelen” van mijn zaak in het hoofd gezet.

Karel trouwde en ging aan het hoofd van den timmermanswinkel staan, die al spoedig een aardige meubelzaak werd. Betje's man bereikte zijn ideaal: een heeren-kledingmagazijn, en ik stond als baas over mijn twee afdelingen en beheerde de derde, die mij het liefst was: de tweedehands-handel in alles wat je maar verzinnen kunt.

Ik werd ouder, mijn vrouw werd ouder — lieve tijd, wat woonden we in een mooi huis, en mijn vrouw werd waarlijk al „mevrouw” genoemd, een titel, die mijn verwaande nesten van dochters en schoondochters al lang aangenomen hadden.

Maar wij bleven eenvoudig en we leefden eenvoudig, vergaten nimmer met hoeveel ijver en ontbering en zorgen we onder de goede hand onzes Gods zoover gekomen waren. Trouwens, waar moesten we trotsch op zijn? Was het geen zegen, die ons afkwam van den Heere?

* *

Onze oude buurvrouw hebben jullie allemaal nog wel gekend. Hoe wij ook aandrongen, om bij ons haar intrek te nemen, dat heeft zij altoos volstandig geweigerd; ze bleef wonen in haar lief kamertje aan den Westzeedijk. Maar ze bleef onze dagelijksche gast, en was het een uur over tijd, dan toog je grootmoeder er zelf op uit om te vernemen, wat er aan schortte. Ze is niet lang ziek geweest, de goede ziel, maar op haar sterfbed vermaande ze mij nog: „je bent nu rijk geworden, beste vriend. God heeft je rijk gezegend. Bezit je rijkdom als niets bezittende,

want die rijk willen worden, vallen in een strik.”

Nu, ik herdenk haar altijd met innige dankbaarheid, en grootmoeder doet dat ook, en wat mijn geld betreft, dat heb ik gelukkig, maar 't heeft mij niet. Ik kan er best van scheiden, om anderen, die werken willen, te helpen. . . .”

Grootvaders pijp was in den regel uitgegaan na de lange vertelling, maar dat hinderde niet, hij stak aan, dampte lustig even en vroeg dan: „Kom, grootmoeder, ik heb dorst gekregen, zou je niet eens een vaderlandsch „bakkie koffie” gaan zetten?”

□

□